

Jaarverslag Stigas 2015

'De integrale aanpak van preventie en verzuim maakt de positie van Stigas als sectorinstituut voor duurzame inzetbaarheid uniek.'

Stigas

gezond, vitaal en veilig werkt

Dit is een uitgave van Stigas, waarin samenwerken
LTO Nederland
Branchevereniging VHG
CUMELA Nederland
FNV
CNV Vakmensen

Telefoon (085) 044 07 00

April 2016

INHOUDSOPGAVE

	Voorwoord.....	1
1.	Algemene beschouwing.....	1
1.1	Stigas voor veilig en gezond werk en inzetbaarheid.....	1
1.2	Speerpunten in 2015.....	2
2.	Ontwikkelingen ziekteverzuim en ongevallen.....	3
2.1	Ziekteverzuim.....	3
2.2	Ziekteduur.....	3
2.3	Ziekteverzuim en diagnose.....	4
2.4	Bedrijfsongevallen en beroepsziekten.....	4
2.5	Het tweede ziektejaar.....	4
2.6	Conclusies.....	5
2.7	Dodelijke ongevallen.....	5
3.	Preventiediensten en regie op verzuim.....	8
3.1	Risico-inventarisatie.....	8
3.2	Workshops Werken aan morgen	9
3.3	Infectieziekten en werk	10
3.4	Verzuim Onder De Duim	11
3.5	Regievoering op verzuim	12
4.	Kennisfunctie en uitvoering brancheprojecten.....	13
4.1	Sectoractiviteiten.....	13
4.2	Werken aan Morgen 2.0.....	14
4.3	Aanpak Werken In Balans.....	15
4.4	Stof, pak 't aan.....	15
4.5	Pilot Modernisering Ziektewet.....	16
4.6	Zelfregulering en zelfwerkzaamheid RIE.....	17
5.0	Communicatie en voorlichting.....	18
5.1	Colland en VanColland magazine.....	18
5.2	Voorlichtingsmaterialen en websites.....	18
5.3	Sociale media	19
5.4	Digitale nieuwsbrief.....	19
5.5	Voorlichtingen, cursussen en workshops.....	20
6.	Organisatie.....	21
6.1	Bestuur.....	21
6.2	Stigas-Bureau: kennis- en loketfunctie.....	21
6.3	Stigas gecertificeerd.....	22
6.4	Stigas preventie-adviseurs en agrarische klantenteams.....	22
Bijlage 1	Samenstelling klankbordgroepen en subgroepen per 31-12-2015.....	23
Bijlage 2	Overzicht dodelijke ongevallen agrarische en groene sectoren 2015.....	25
Bijlage 3	Overzicht voorlichtingen Stigas 2015.....	27

VOORWOORD

Beste lezer,

In onze sector blijven de kwaliteit van het werk en de werkomstandigheden aandacht vragen. Aan de ene kant blijft het aantal ongevallen en gezondheidsklachten naar aanleiding van het werk nog te hoog, aan de andere kant vraagt de vergrijzing die ook aan de agrarische en groene sector niet voorbij gaat volop aandacht. De grote uitdaging is hoe kunnen we ons werk tot aan onze AOW en/of pensioen op een gezonde en productieve manier blijven doen.

Deze uitdaging is het afgelopen jaar voor Stigas aanleiding geweest om zich te oriënteren op de toekomst en heeft geleid tot de conclusie dat onze sector behoefte heeft aan een gespecialiseerd instituut dat zorgdraagt voor veilige en gezonde werkomstandigheden en inzetbaarheid. Kort gezegd 'Duurzame inzetbaarheid'. Deze rol is vastgelegd in het opnieuw vastgestelde missiestatement voor Stigas. Een van de ambities in dit missiestatement is de onafhankelijke rol van Stigas als sectorinstituut. Op grond hiervan is het afgelopen jaar de werkorganisatie van Stigas uit de Achmea organisatie verzelfstandigd. Deze verzelfstandiging werd medio vorig jaar een feit en is daarna nog gevolgd door een verhuizing naar Woerden naar het kantoorpand waar ook het Colland Bestuursbureau gehuisvest is. Hiermee is de werkorganisatie van Stigas ook dichterbij de bestuurlijke organisaties komen te zitten.

Ondanks alle drukte in verband met de verzelfstandiging heeft Stigas de aandacht ook niet los kunnen laten van haar reguliere werk. Zo is het afgelopen jaar veel tijd en energie uitgegaan naar het project Werken aan Morgen2.0, dat als onderdeel van het sectorplan Agrarisch en Groen wordt uitgevoerd. Het project heeft tot doel werkgevers en werknemers te helpen om langer te kunnen doorwerken. Nadat eerst veel tijd geïnvesteerd is in het opzetten van de administratieve organisatie, is de werving van bedrijven voor de zogenaamde bedrijfsaanpak opgepakt. Het blijkt mede door de economische crisis nog niet altijd gemakkelijk te zijn om bedrijven te motiveren stil te staan bij de inzetbaarheid van hun medewerkers op termijn. Dit zien we wel nadrukkelijk als een uitdaging. Bovendien wordt met het project invulling gegeven aan de zogenaamde 'Pledge' die Stigas in 2014 getekend heeft in het kader van het Nationaal Preventieprogramma 'Alles is Gezondheid...'

Verder noemen we de pilot Modernisering Ziektewet, die in 2014 is gestart. Stigas voert samen met twee andere sectorinstituten deze pilot uit met als doel te onderzoeken of onze sectorspecifieke aanpak voor arbodienstverlening ook goed kan worden ingezet voor de begeleiding van vangnetters die ziek uit dienst gaan. Het belang voor de sector om dit goed te regelen is urgent geworden als gevolg van de Wet BeZaVa (Wet Beperking Ziekteverzuim en Arbeidsongeschiktheid Vangnetters). Hierdoor is het ziekte- en WGA risico nu bij het bedrijfsleven gelegd.

Tot slot noemen we de wijze waarop Stigas in samenwerking met het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB) invulling heeft weten te geven aan de melding en preventie van beroepsziekten, een onderwerp dat centraal staat in de discussie over de toekomst van de arbeidsgerelateerde zorg. Vooral de wijze waarop Stigas de vertaalslag legt van het signaleren naar preventie door middel van de inzet van werkplekonderzoek en –advies oogst waardering bij de beleidsmakers in Den Haag. Dit is de reden waarom door het ministerie van SZW aan Stigas een subsidie is aangeboden om de aanpak in samenwerking met het NCvB verder te verbeteren.

Kortom, Stigas laat zien in te spelen op ontwikkelingen om haar heen en is voor onze sector een onmisbare speler als het gaat om duurzame arbeid. Stigas doet dit op een manier, die ook buiten onze sector aanspreekt, getuige het feit dat onze sectoraanpak als 'Best practice' is opgenomen in het recente SER-advies en de kabinetsreactie daarop over de toekomst van de arbeidsgerelateerde zorg. Dit jaarverslag geeft een samenvatting van de vele activiteiten van Stigas over 2015.

Wij wensen u veel leesplezier.
Namens het bestuur van Stigas,

Mans Vulto, werkgeversvoorzitter
Henk Onstwedder, werknemersvoorzitter

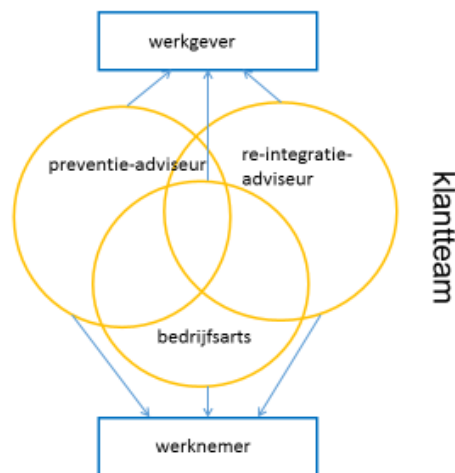
1. ALGEMENE BESCHOUWING

1.1 STIGAS VOOR VEILIG EN GEZOND WERK EN INZETBAARHEID

De zorg voor veilig en gezond werk en inzetbaarheid ligt bijna volledig bij werkgevers en werknemers. Omdat de relatief kleinschalige bedrijven in de agrarische en groene sectoren vaak niet in staat zijn dit zelf te regelen, heeft de sector een ketenaanpak ontwikkeld. Stigas vervult hierin een drieledige rol, te weten die van kennisinstituut van en voor de sector, die van uitvoerder van preventie adviesdiensten en die van regisseur van verzuimpreventie. Dit laatste gebeurt in nauwe samenwerking met arbdienst Zorg van de Zaak. Deze regierol wordt onder meer uitgevoerd voor bedrijven die bij verzuimverzekeraar SAZAS zijn aangesloten.

De integrale aanpak van preventie en verzuim maakt de positie van Stigas als sectorinstituut voor duurzame inzetbaarheid uniek. Deze aanpak komt onder meer tot uiting in:

- De inzet van volledig in onze sector gespecialiseerde preventieadviseurs;
- De inzet van gespecialiseerde bedrijfsartsen voor zowel preventieve taken (bijvoorbeeld het preventief medisch onderzoek of preventiespreekuur) als voor verzuimbegeleiding;
- De integrale samenwerking tussen preventieadviseur, bedrijfsarts en re-integratieadviseur in klantteams;
- Het prioriteren van preventiediensten op basis van de kennis en informatie, die uit de verzuimbegeleiding wordt opgedaan en;
- Andersom de inzet - waar nodig - van preventiediensten in de verzuimbegeleiding.

Preventie vormt de eerste schakel in de keten en onderscheidt de sectoraanpak van de agrarische en groene sector van veel andere sectoren in het midden- en kleinbedrijf, waar het accent veelal uitsluitend op verzuimbegeleiding ligt. Afgezien van de sociale voordelen voor werkgevers en werknemers, komen de investeringen in preventie terug in de vorm van minder verzuim en arbeidsongeschiktheid. Uiteindelijk leidt dit tot een beter functionerende arbeidsmarkt en lagere kosten voor de bedrijven maar ook voor de sector als geheel. Als met preventie een daling van het ziekteverzuim met bijvoorbeeld één procentpunt wordt bereikt, levert dit een directe besparing in loonwaarde op van zo'n 24 miljoen euro op jaarbasis. De investering in preventie is naar verhouding maar een fractie van dit bedrag. Bekend is dat de agrarische en groene sector al jarenlang in het oog springt als één van de sectoren met het laagste verzuim in Nederland.

1.2 SPEERPUNTEN IN 2015

De activiteiten van Stigas in 2015 kunnen, afgezien van de verzelfstandiging, in de volgende speerpunten worden samengevat:

- Uitvoering van reguliere preventiediensten en verzuimbegeleiding.
- Programma 'Werken aan Morgen 2.0'.
- Modernisering RI&E: project 'Zelfwerkzaamheid en zelfregulering'.
- Inspelen op de Modernisering Ziektewet door middel van een pilot.
- Doorontwikkeling van de sector-activiteitenplannen.

Uitvoering reguliere preventiediensten en verzuimbegeleiding

Het afgelopen jaar bezochten Stigas preventieadviseurs ruim 1.000 bedrijven. Doel hierbij was onder meer ondersteuning bieden bij de uitvoering van risico-inventarisatie of een werkplekonderzoek. Daarnaast hebben veel andere activiteiten plaatsgevonden, zoals het uitvoeren van preventievoorlichtingen, voorlichting over risico's van dierziekten en mestgassen, het trainen van leidinggevenden in het omgaan met verzuim en advisering over de machinerichtlijn. Tot slot is in samenwerking met Zorg van de Zaak regie gevoerd op de verzuimbegeleiding.

Programma 'Werken aan Morgen 2.0'

Een belangrijk maatschappelijk vraagstuk voor de komende jaren is hoe we langer gezond en productief kunnen doorwerken. Dit raakt ook onze sector. Stigas levert als sectorinstituut een bijdrage aan de oplossing van dit vraagstuk. Als vervolg op een eerder gelijknamig project is het afgelopen jaar het programma 'Werken aan Morgen 2.0' gestart. Het programma maakt deel uit van het Sectorplan agrarisch en groen, dat erop gericht is inzetbaarheid in de sector in de ruimste zin te bevorderen. Het sectorplan wordt gefinancierd vanuit de subsidieregeling cofinanciering sectorplannen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Werken aan morgen 2.0 is erop gericht om werkgevers en werknemers meer bewust te maken van de gevolgen van langer doorwerken en hen te stimuleren om bijtijds daarop in te spelen.

WERKEN AAN MORGEN

Modernisering RI&E: project 'Zelfwerkzaamheid en zelfregulering'

In de praktijk blijkt dat nog veel bedrijven niet over een actuele risico-inventarisatie beschikken en nog te vaak onvoldoende opvolging geven aan noodzakelijke verbeteracties. Met het project 'Zelfwerkzaamheid en zelfregulering' wordt beoogd het voor bedrijven aantrekkelijker te maken om zelf de risico-inventarisatie uit te voeren en ook om opvolging te geven aan verbeteracties. Fase 1 van het project, dat financieel werd ondersteund door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, is in het voorjaar succesvol afgerond. Als vervolg hierop is met het ministerie uitvoerig overleg geweest over het vervolg in fase 2. Begin wordt uitsluitend verwacht.

Modernisering Ziektewet

Vanaf 2014 is de Wet Beperking Ziekteverzuim en Arbeidsongeschiktheid Vangnetters, of kortgezegd *BeZaVa*, van kracht. Deze wet houdt in dat bedrijven, waar tijdelijke werknemers ziek uit dienst gaan of snel na afloop van het dienstverband ziek worden, zelf de financiële lasten van ziekte en arbeidsongeschiktheid gaan dragen. Dit was voor de Stichting van de Arbeid (StvdA) aanleiding om te bedingen dat sectoren zelf verantwoordelijkheid moeten kunnen nemen voor de begeleiding van deze vangnetters. Stigas is gevraagd om hiertoe voor onze sector een pilot uit te voeren. In de pilot wordt de begeleiding van zieke vangnetters in de Ziektewet overgenomen van UWV. Daarnaast wordt een vorm van preventiezorg ontwikkeld voor bedrijven met relatief veel flexwerkers. Na een aanzienlijke vertraging in de besluitvorming is de pilot in het najaar van start gegaan. Het project dat in september 2014 is gestart zal in september 2016 worden afgerond.

Sector-activiteitenplannen

Het afgelopen jaar is verder invulling gegeven aan het ingezette beleid om de dienstverlening van Stigas dichter bij de sectoren te brengen. In het kader van dit beleid zijn voor een aantal hoofdsectoren, waarvoor Stigas werkzaam is, sectorspecialisten benoemd. Deze zijn vast aanspreekpunt voor een bepaalde sector en tevens verantwoordelijk voor het in samenspraak met een sector-klankbordgroep opstellen en uitvoeren van een sector-activiteitenplan. Het afgelopen jaar is geconstateerd dat dit nieuwe beleid de verbinding van Stigas met de sectoren versterkt.

2. ONTWIKKELING ZIEKTEVERZUIM EN ONGEVALLLEN

2.1 ZIEKTEVERZUIM

Het verzuimpercentage is het percentage werkbare dagen, dat verloren gaat wegens ziekteverzuim. Het verzuimpercentage over de eerste twee jaar is nagenoeg gelijk ten opzichte van 2014 en komt uit op 3,43%, berekend volgens de CBS-standaard.

Tabel 1: Ziekteverzuim agrarische en groene sectoren eerste plus tweede ziektejaar

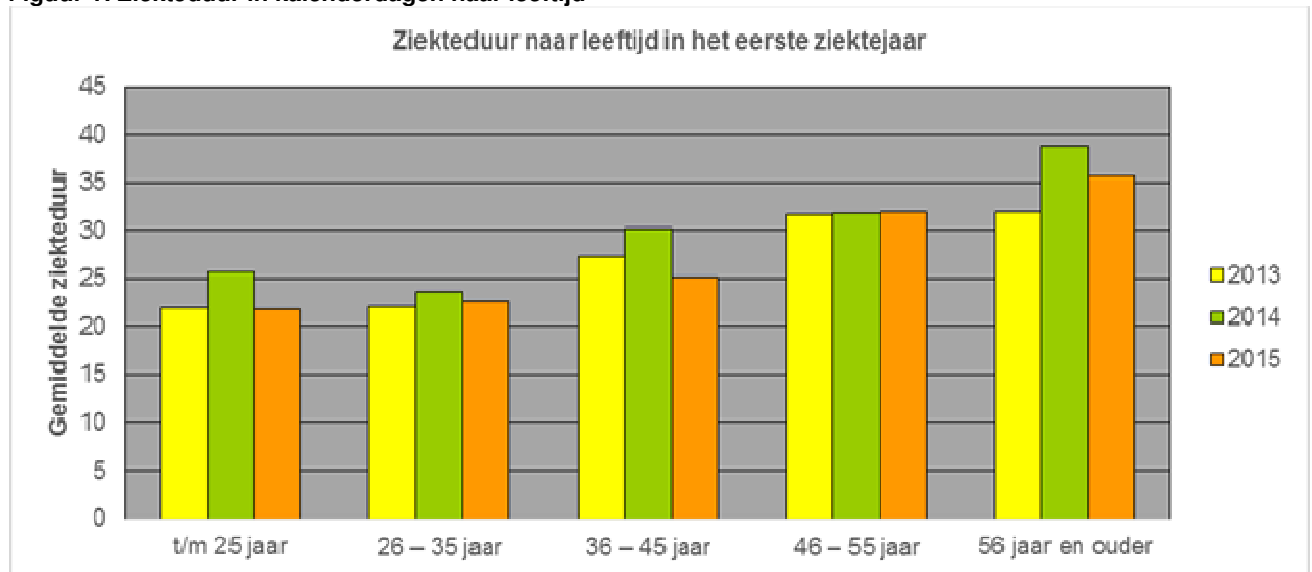
	2012	2013	2014	2015
Agrarische sector 1 ^e ziektejaar	3,12%	2,87%	2,89%	2,87%
Agrarische sector 2 ^e ziektejaar	0,70%	0,62%	0,55%	0,56%
Agrarisch totaal	3,82%	3,49%	3,44%	3,43%
Nederland 1 ^e ziektejaar*)	4,0%	3,9%	3,8%	

*) Bron: CBS / Jaarenquête Ziekteverzuim en Kwartaalenquête Ziekteverzuim. CBS neemt alleen het eerstejaars ziekteverzuim waar op basis van een steekproef.

2.2 ZIEKTEDUUR

De gemiddelde verzuimduur 1e ziektejaar is in 2015 met 2,5 kalenderdagen gedaald ten opzichte van 2014. Het betreft hier zoals gebruikelijk de beëindigde ziektegevallen. In het eerste kwartaal 2015 waren er veel kortdurende griepgevallen waardoor de gemiddelde verzuimduur automatisch korter uitviel. De gemiddelde ziekteduur in het jaar 2015 komt enigszins overeen met die van het jaar 2013 waarin eveneens een griepgolf heeft plaatsgevonden.

Figuur 1: Ziekteduur in kalenderdagen naar leeftijd

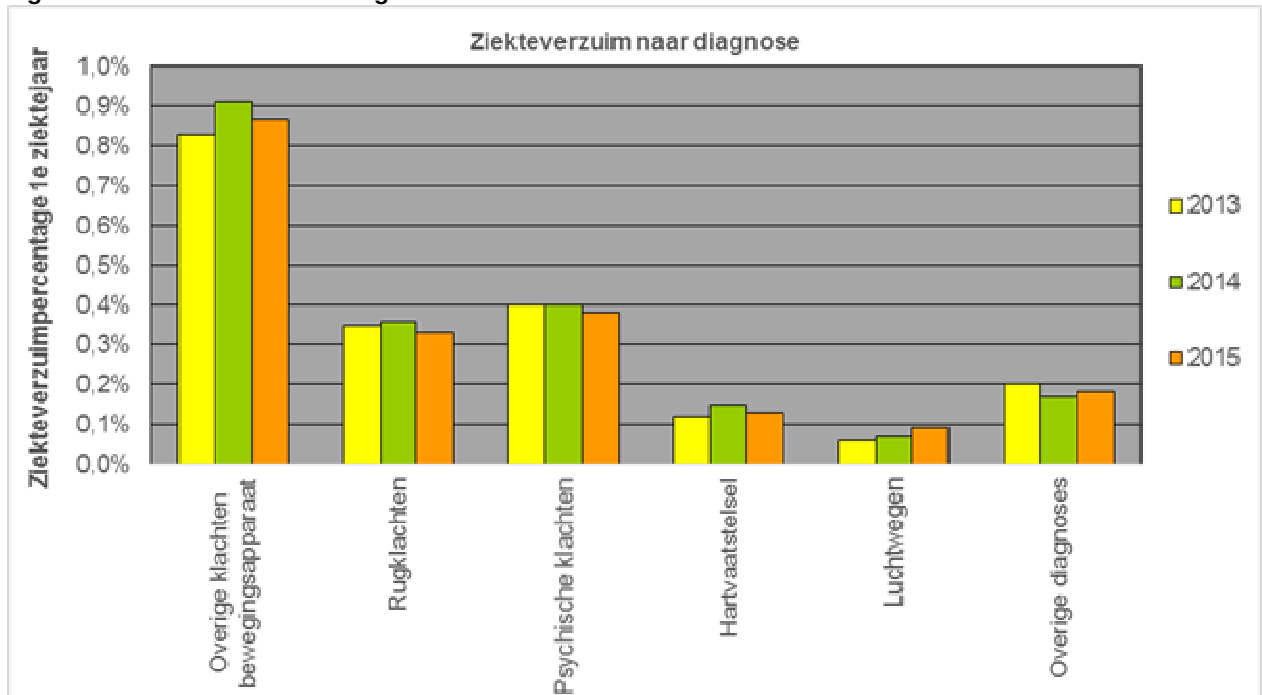

Bron: Stigas en SAZAS

2.3 ZIEKTEVERZUIM EN DIAGNOSE

Kortdurend verzuim komt doorgaans niet bij de bedrijfsarts terecht en krijgt daardoor geen diagnosecode. Figuur 2 laat zien hoe het verzuimpercentage van 2,87% over het eerste ziektejaar is opgebouwd. Het gaat niet om een onderlinge verhouding van de ziektebeelden maar om het aantal ziektedagen dat elke diagnose kost. Klachten aan rug en ledematen bepalen voor een belangrijk deel het verzuim. Door preventie hiervan zal winst te behalen zijn.

Figuur 2: Ziekteverzuim naar diagnose

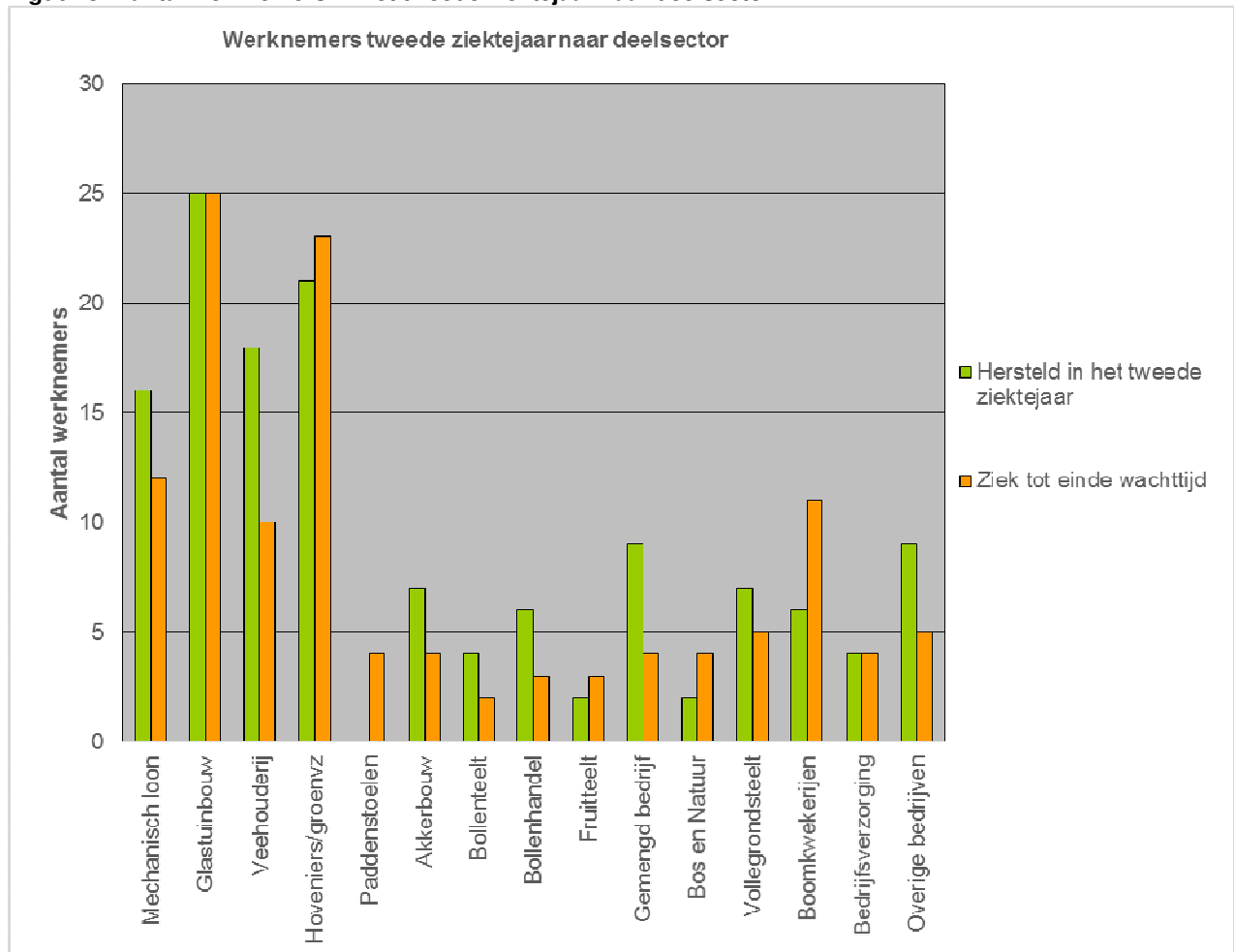
2.4 BEDRIJFSONGEVALLEN EN BEROEPSZIEKTEN

In 2015 zijn er in totaal 133 nieuwe bedrijfsongevallen met ziekteverzuim bij Stigas gemeld. Tevens werden er 273 vermoedelijke beroepsziekten vastgelegd door de bedrijfsartsen.

2.5 HET TWEDE ZIEKTEJAAR

In het eerste ziektejaar wordt er alles aan gedaan om werknemers op een verantwoorde manier terug te laten keren naar eigen werk. Dit betekent dat degenen die langer ziek blijven ook kampen met ernstige en complexe problemen. In totaal gaat in 2015 het om 255 werknemers. Toch gaat meer dan de helft (53,3%) van hen weer aan de slag in 2015 en bereikten 119 werknemers (46,7% van hen) na 2 jaar ziekte einde wachttijd. Van de werknemers die de einde wachttijd bereikten was (43,7%) 56 jaar en ouder.

Figuur 3: Aantal werknemers in het tweede ziektejaar naar deelsector

In alle deelsectoren komen langdurig zieken voor, vooral in de grote sectoren. In de glastuinbouw komt 50% en de hoveniers/groenvoorziening voor circa 52% van de langdurig zieke werknemers niet meer aan de slag binnen 2 jaar bij de eigen of bij een andere werkgever.

2.6 CONCLUSIES

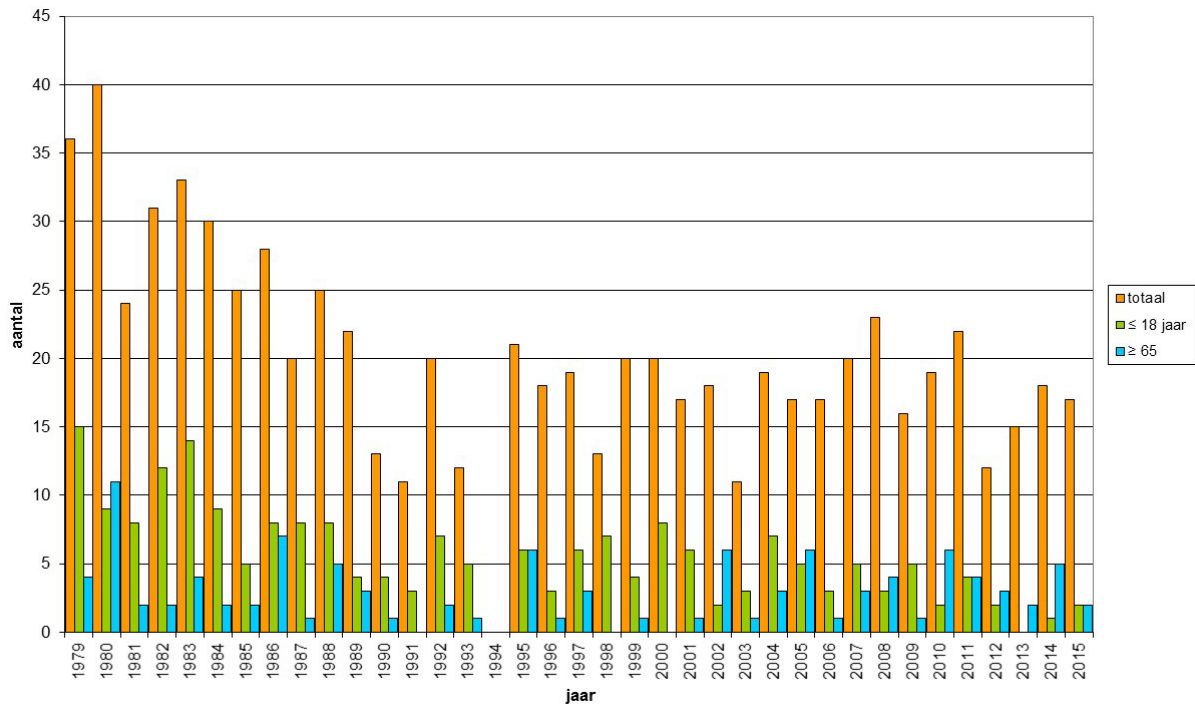
Het verzuimpercentage over de eerste twee jaar is nagenoeg gelijk in 2015 ten opzichte van het jaar 2014 en komt uit op 3,43% (jaar 2014 3,44%), berekend volgens de CBS-standaard. Het 4^e kwartaal 2014 is nog niet gepubliceerd door het CBS maar duidelijk wordt dat de agrarische sector wederom gunstig afsteekt ten opzichte van andere sectoren.

2.7 DODELIJKE ONGEVALLEN

In 2015 waren 17 dodelijke ongevallen te betreuren met medewerkers, ondernemers of gezinsleden in de agrarische en groene sector. Dat is 1 minder dan in 2014. Daarnaast waren er nog 4 dodelijke ongevallen met derden. In 3 gevallen was een werknemer het slachtoffer in 7 gevallen een ondernemer en 6 keer was een gezinslid bij een dodelijk ongeval betrokken. De meeste dodelijke ongevallen (n=4) vonden plaats bij een akkerbouw bedrijf.

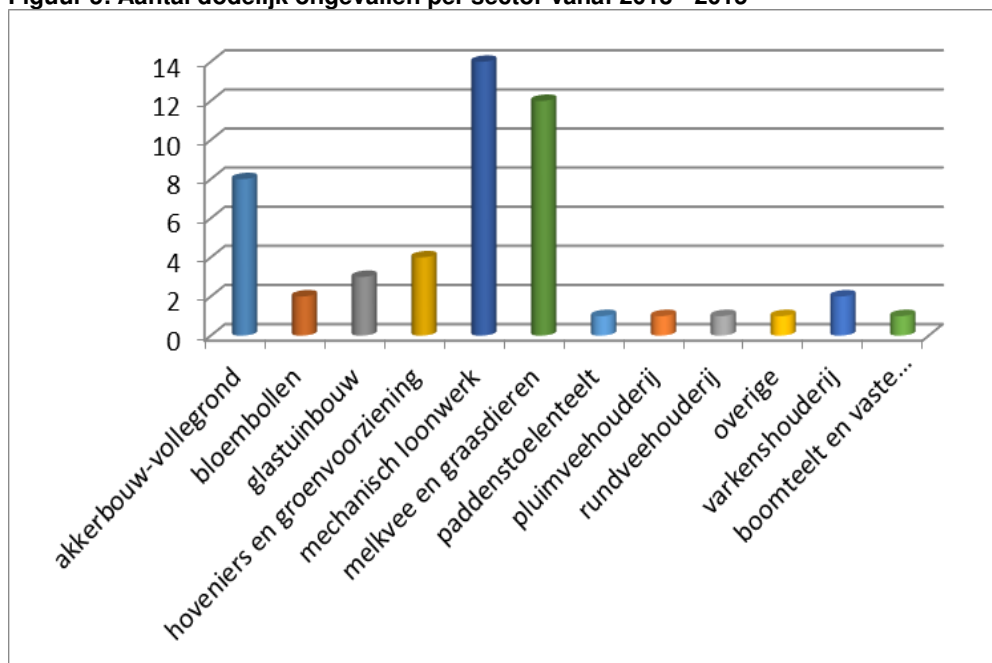
In bijlage 2 is een kort overzicht van de dodelijke ongevallen in 2015 opgenomen.

Figuur 4: Dodelijke ongevallen van 1979 tot en met 2015 totaal en ouderen en kinderen

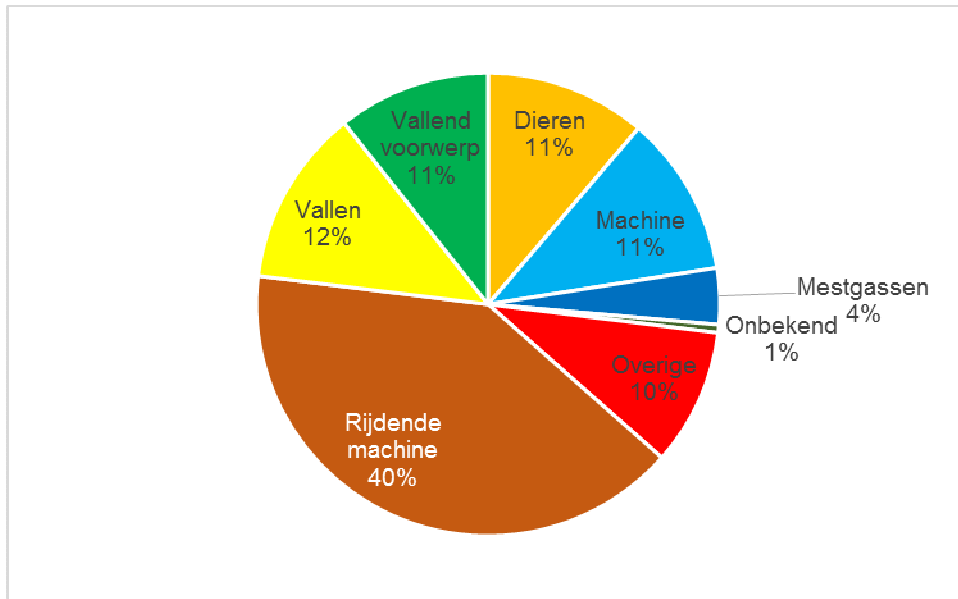
In figuur 5 is een overzicht opgenomen van het aantal dodelijke ongevallen per sector in 2013, 2014 en 2015. Hieruit blijkt dat een groot deel van de ongevallen plaatsvindt in de sectoren mechanisch loonwerk, melkvee en graasdieren en akkerbouw - volleggrondsteelt. Overigens gaat het in onderstaande figuur om absolute aantallen en is niet gecorrigeerd voor het aantal werkenden per sector.

Figuur 5: Aantal dodelijk ongevallen per sector vanaf 2013 - 2015

In figuur 6 is een overzicht te zien van de oorzaken van de dodelijke ongevallen. Belangrijkste oorzaak van de dodelijke ongevallen blijven de rijdende machines.

Figuur 6: Aantal ongevallen naar oorzaak van 2010 tot en met 2015

3. PREVENTIEDIENSTEN EN REGIE OP VERZUIM

Afgezien van de uitvoering van (branche)projecten vindt de dienstverlening grotendeels op bedrijfsniveau en op individueel niveau plaats. Belangrijke activiteiten waren in 2015:

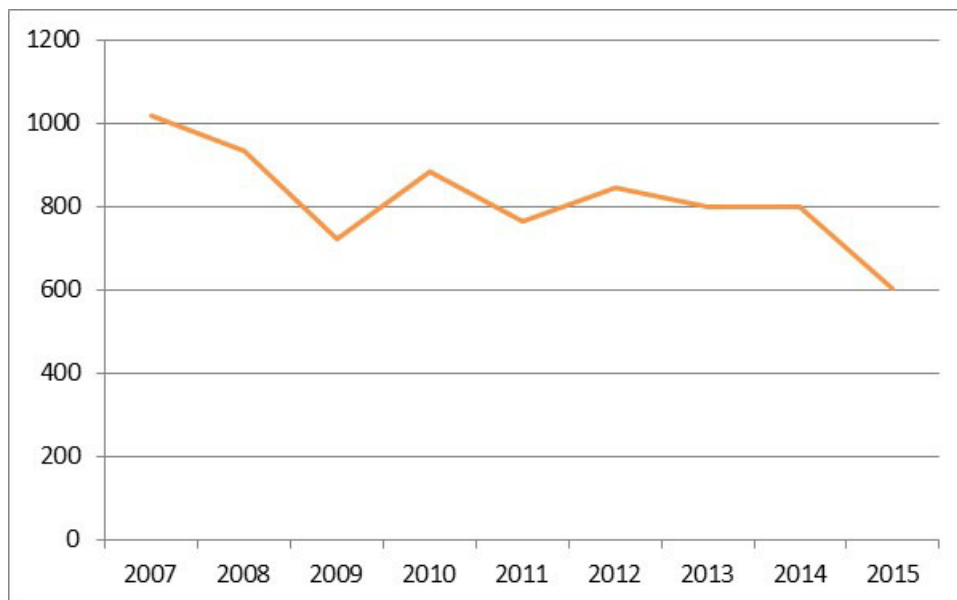
- risico-inventarisatie
- workshops Werken aan Morgen
- actie verzuim onder de duim

3.1 RISICO-INVENTARISATIE (RIE)

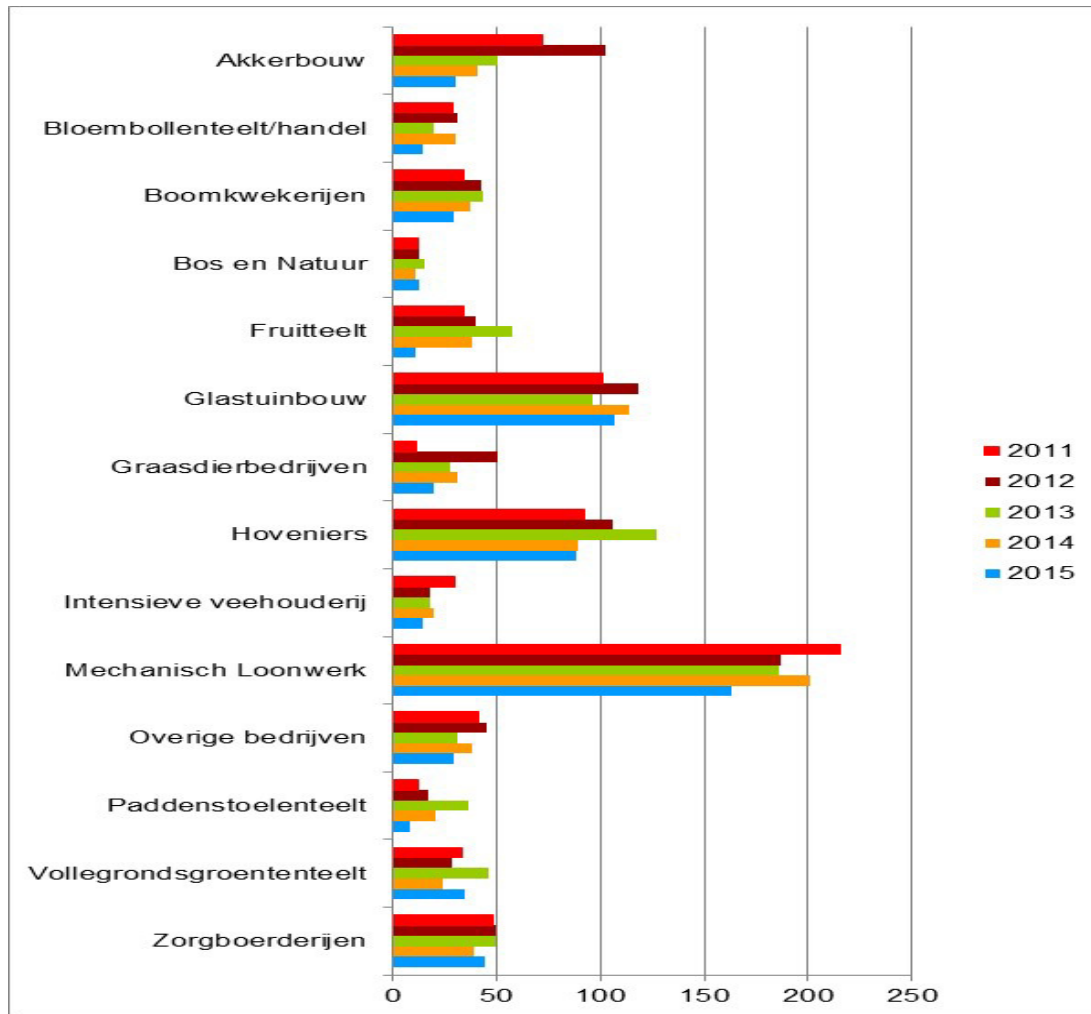
In 2015 zijn 602 RIE's uitgevoerd, wat lager dan het aantal in 2014. De daling van het aantal RIE's heeft vooral te maken met de enorme aandacht, die het afgelopen jaar is uitgegaan naar het project Werken aan Morgen 2.0. Voorzien is om in 2016 via het project 'Zelfwerkzaamheid en zelfregulering' een geheel nieuwe RIE-systematiek in de sector te introduceren.

In figuur 7 is een overzicht te zien van het aantal risico-inventarisaties dat door Stigas is uitgevoerd in de verschillende sectoren sinds 2011.

Figuur 7: Aantal door Stigas uitgevoerde RIE's per jaar sinds 2007

Figuur 8: Aantal RIE's per sector

3.2 WORKSHOPS WERKEN AAN MORGEN

Deze workshop ondersteunt de aanpak Werken aan Morgen 2.0, welke als doel heeft de duurzame inzetbaarheid van werknemers te bevorderen door hen bewust te maken van de invloed van gezondheid en vitaliteit op hun persoonlijk functioneren. Onderdeel van de aanpak is het verzorgen van kennisbijeenkomsten in samenwerking met studieclubs en belangenorganisaties in de sector.

U wilt aan de slag, maar hebt behoefte aan eerst wat meer basiskennis over vitaliteit en inzetbaarheid. Of u besteedt er al aandacht aan, maar hebt behoefte aan verdieping en kennisuitwisseling met anderen die zich in dezelfde situatie bevinden: waar sta ik nu, waar loop ik tegenaan en wat kan een volgende stap zijn?

Inspiratiesessie voor studieclubs en werkgevers- en werknemersorganisaties

Vitaliteit en inzetbaarheid, waarom is het juist nu van belang om daar werk van te maken? Wat is de link met werkplezier, verzuim en productiviteit? Hoe gaat u ermee aan de slag?

De uitvoering van de workshop is maatwerk, afgestemd op de specifieke vraag en doelstelling van de groep. In 2015 is de workshop Werken aan Morgen 22 maal verzorgd.

'We doen binnen ons bedrijf al zo veel aan Arbo en toch blijft het ziekteverzuim te hoog. Ik begrijp nu dat aandacht voor gezond en fit zijn belangrijk is om het vol te kunnen blijven houden. Heb nu een duidelijker idee gekregen van wat me te doen staat en hoe ik daar met mijn mensen over ga praten.'

3.3 INFECTIEZIEKTEN EN WERK

Project over hygiëne dierhouderij

Het onderwerp Infectieziekten, zoönosen, antibiotica en hygiëne kwam vaak aan de orde in 2015 en leeft in de sector. Stigas heeft in samenwerking met het RIVM, GGD Hart voor Brabant, GGD Midden Nederland en LTO Nederland, een project uitgevoerd over hygiëne in de dierhouderij. Gratis voorlichtingen werden gegeven aan studieclubs en bedrijven, artikelen zijn geschreven en voorlichtingsmateriaal is verspreid.

Afbeelding: poster Infectieziekten

Hygiëne en infectiepreventie in de dierhouderij hebt u zelf in de hand

1 **Handen wassen**
Was uw handen met water en zeep na contact met dieren, voordat u gaat eten en voordat u het bedrijf verlaat.

2 **Stof**
Bacteriën, schimmels en virussen overleven op stof. Bestrijd stof. En draag bij stof een mondkapje.

3 **EHBO**
Spoel wondjes uit met water en zeep en dek ze daarna af. Ga met bijwonden naar de huisarts.

4 **Bedrijfskleding**
Was bedrijfskleding op het bedrijf. Reinig jaarzen en kleding elke dag.

5 **Zwangeren en mensen met een zwakke gezondheid** mogen niet bij geboorden van schapen, geiten en runderen zijn. Zij mogen ook geen stallen uitmesten.

TOP 5

Stigas

GGD Hart voor Brabant

GGD regio Utrecht

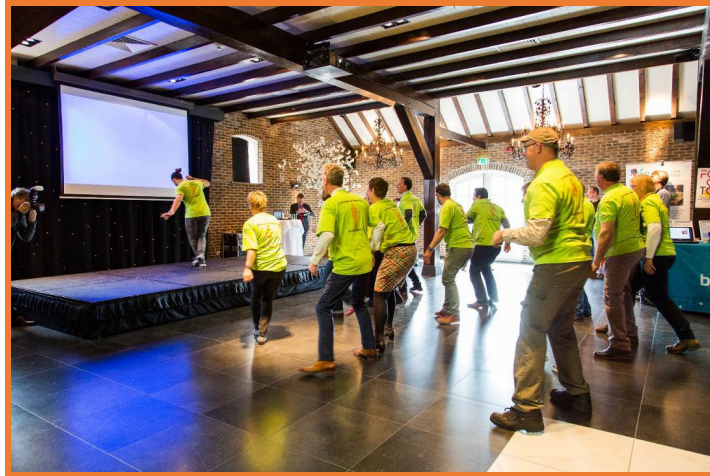
LTO Nederland

Verder is samengewerkt met het RIVM bij het opstellen van voorlichtingsmateriaal 'Zwanger en werken met dieren'. Dit is in 2015 uitgebracht.

Week van de teek 2015

April 2015 was Stigas wederom organisator van de jaarlijkse Week van de Teek. Stigas vervult een coördinerende rol in deze gezamenlijke aanpak van circa 20 organisaties die betrokken zijn bij de problematiek, zoals RIVM, WUR, GGD-en, VBNE, Natuurmonumenten, Landschappen en Jagersvereniging.

Omdat geen enkele preventieve maatregel 100% zekerheid biedt tegen de tekenbeet is systematische tekencontrole van het lichaam na het werk van groot belang. De week startte met de Lyme-Dance waarin door de samenwerkende organisaties op systematische wijze uitdrukking werd gegeven aan het controleren van het lichaam.

Afbeelding Lyme-Dance

Het Stigas-filmpje over de systematische tekencontrole werd gepresenteerd. Deze korte animatiefilm laat zien hoe je je hele lichaam na een dag in het groen systematisch kunt controleren op teken. In totaal duurt zo'n controle een paar minuten. Het filmpje is te zien via de websites stigas.nl en weekvandeteek.nl en op youtube, onder de pagina 'StigasNL'.

3.4 VERZUIM ONDER DE DUIM

In 2015 heeft Stigas voor SAZAS bij een deel van haar verzekerde werkgevers wederom de actie 'Verzuim Onder De Duim' uitgevoerd. De actie is er in de kern op gericht om hoogverzuimende bedrijven te helpen hun ziekteverzuim aan te pakken. Hiertoe is een selectie gemaakt van 306 middelgrote en grote bedrijven. Net als in voorgaande jaren is de selectie gebaseerd op een hoog ziekteverzuimpercentage en meldingsfrequentie bij bedrijven.

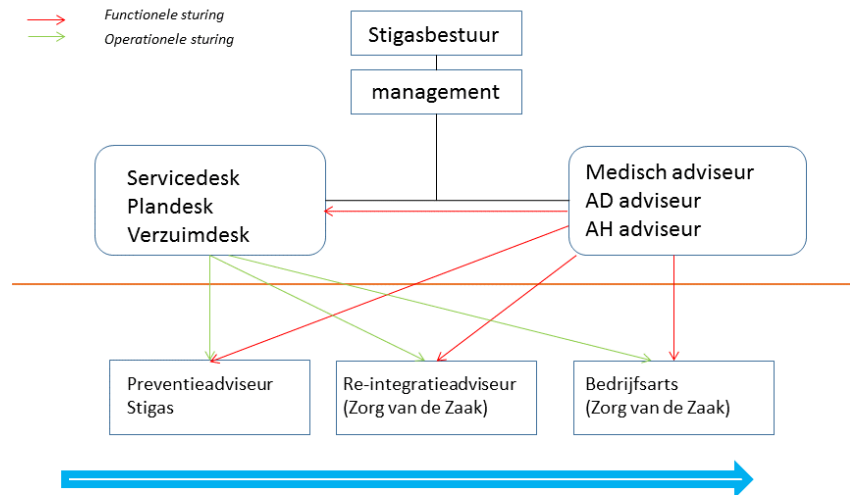
Binnen de groep van 306 bedrijven zijn bedrijven geselecteerd die opvallen vanwege een relatief oudere werknemerspopulatie. Deze bedrijven zijn separaat benaderd met de vraag in gesprek te gaan over de wijze waarop zij ervoor kunnen en willen gaan zorgen dat hun medewerkers "gezond, gemotiveerd en gelukkig aan het werk blijven, in hun huidige of toekomstige werk". Met andere woorden: "Wat kunt u doen om uw medewerkers duurzaam inzetbaar te houden?" De Stigas adviseur profileert zich in deze gesprekken als partner, die in gesprek met de klant en met passende dienstverlening helpt een antwoord te vinden op deze vraag.

De bereidheid van bedrijven om deel te nemen aan Verzuim Onder De Duim was opnieuw groot. Tijdens de gesprekken met 209 bedrijven geven werkgevers terug dat de kennis en adviezen van de adviseurs zeer worden gewaardeerd. Over de gehele linie constateren we een toenemende belangstelling voor de bredere insteek van inzetbaarheid. Waarbinnen 'verzuim' uiteraard als thema toch ook altijd weer een belangrijke rol speelt.

In 2015 kreeg een deel van de werkgevers naar aanleiding van de gesprekken het advies deel te nemen aan VODD-workshops. In de evaluaties waardeerden de bedrijven de workshops met het gemiddelde rapportcijfer 8. Dit is hoog, op grond waarvan eigenlijk zoveel mogelijk bedrijven met deze workshops zouden moeten kennismaken. In 2015 zijn de workshops dan ook voor SAZAS klanten, die niet aan VODD deelnemen, opengesteld.

3.5 REGIEVOERING OP VERZUIM

Tot slot heeft Stigas ook het afgelopen jaar bijgedragen aan een goede verzuimbegeleiding. Deze taak wordt in nauwe samenwerking met Zorg van de Zaak uitgevoerd; dit ondermeer voor werkgevers die hun verzuimverzekering bij SAZAS hebben ondergebracht dan wel zich op individuele basis bij Stigas aansluiten. In deze samenwerking voert Stigas regie door middel van haar Verzuimdesk, Planbureau, interventieadvisering en functionele sturing van de dedicated bedrijfsartsen en re-integratieadviseurs, die vanuit Zorg van de Zaak gedetacheerd zijn. Voor die bedrijven waarvoor Stigas regie voert op de verzuimbegeleiding wordt invulling gegeven aan de zogenaamde ketenaanpak. Kern is de integrale benadering van preventie en verzuim, waarbij de aanpak van verzuim ondersteund wordt vanuit preventie en omgekeerd. Onderstaand is de werking van dit model schematisch weergegeven.

Het afgelopen jaar heeft het accent gelegen op een verdere verlaging van het verzuim en schadelast voor betrokken partijen.

4. KENNISFUNCTIE EN UITVOERING BRANCHEPROJECTEN

Kenmerkend van de agrarische brancheaanpak voor preventie is ook de uitvoering van brancheprojecten. Hieronder wordt kort verslag gedaan van enkele projecten.

4.1 SECTORACTIVITEITEN

Voor de uitvoering van de sectoractiviteiten is tijd vrijgemaakt van de adviseurs en zijn adviseurs benoemd tot zogenaamde sectorspecialist. Enerzijds krijgen de verschillende sectoren de gelegenheid om (kleine) projecten door de adviseurs uit te laten voeren en anderzijds krijgen de sectorspecialisten daardoor meer kennis van de sector en automatisch ook meer binding met de vertegenwoordigers in de sector. Stigas krijgt hierdoor meer 'gezicht' in de sector.

Als sectorspecialisten zijn benoemd:

Mechanisch Loonwerk	Peter Bredius	Sjoek van der Maarl
Hoveniers en Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Peter Bredius
Glastuinbouw	Albert van der Burg	Ton Joosten / Iris Voorbergen
Open Teelten	Marcel van Diepen	Marieke van Esveld
Dierhouderij	Ger Meuwissen	Kees van Schanke / Adri van Kooten / Ton Joosten
Bos en Natuur en overige	Mirjam de Groot	Adri van Kooten

In alle sectoren kennen de sector-activiteitenplannen de volgende onderdelen:

- Vraagbaakfunctie. De sectorspecialist is beschikbaar voor vragen van vertegenwoordigers van de verschillende organisaties, maar ook als tweedelijns functionaris voor vragen van collegae.
- Volgen van nieuwe ontwikkelingen. Doel hiervan is om te kijken welke effecten deze ontwikkelingen hebben op de arbeidsomstandigheden. Positieve ontwikkelingen kunnen vervolgens gepromoot worden via bijvoorbeeld de arbeidsvriendelijke producten en bij ontwikkelingen met een negatief effect op de arbeidsomstandigheden wordt geprobeerd om in overleg met de leverancier/fabrikant dit te verbeteren.
- Column in een vakblad. Om veilig en gezond werken te promoten is in de meeste sectoren in het sector-activiteitenplan opgenomen om regelmatig in een vakblad te publiceren hierover.

Enkele opvallende sectoractiviteiten zijn:

- In het mechanisch loonwerk zijn 2014 en begin 2015 voorlichtingen op bedrijven georganiseerd over gewasbeschermingsmiddelen en machineveiligheid.
- In de hovenierssector zijn toolboxavonden georganiseerd voor kleine werkgevers en ZZP'ers, zodat ook zij aan de eisen van VCA kunnen voldoen.
- In de glastuinbouw is aandacht besteed aan duurzame inzetbaarheid en de omgang met gewasbeschermingsmiddelen.
- In Bos en Natuur wordt een deel van de sectortijd besteed aan activiteiten rond de ziekte van Lyme.
- In de dierhouderij is tijd vrijgemaakt om Stigas (beter) te introduceren bij de verschillende deelsectoren.
- Voor het klauwbekappen door bedrijfsverzorgers is een checklist ten behoeve van de RIE opgesteld.

De sectorspecialisten zijn ook verantwoordelijk voor de arbocatalogi en de branche-RIE's in de verschillende sectoren. Ook in 2015 is in de verschillende sectoren weer gewerkt aan de arbocatalogi en zijn weer diverse nieuwe stukken aan de verschillende arbocatalogi toegevoegd of geactualiseerd.

Enkele opvallende sectoractiviteiten zijn:

In het **Mechanisch Loonwerk**: ontwikkeling van de Toolkit *Vlammen zonder afbranden!* over stress bij ondernemerschap. Aangevuld met een workshop voor studieclubs. De eerste pilots hebben in december 2015 en januari 2016 plaatsgevonden.

Samenwerking met Mooi Vakman! om verdere invulling te geven aan de pijlers Veiligheid, Gezondheid & In Balans!

In de **sector Bos en natuur**: Toolkit Agressie en geweld. Een digitale informatiebron die help acties met betrekking tot preventie, beleid en nazorg bij agressie en geweld tegen medewerkers in beeld te krijgen.

Brochure 'Gezond, veilig en duurzaam werken'. Een groen inspiratieboekje met praktische aanbevelingen en werkopdrachten om de inzetbaarheid, vitaliteit en langer doorwerken van werkenden te bevorderen.

Daarnaast hebben er in 2015 twee ééndaagse trainingen "Houd medewerkers inzetbaar!" plaatsgevonden voor directieleden en HR professionals. Deze training is gebaseerd op de uitkomsten van het project Vandaag werken aan morgen in Bos en Natuur, dat Stigas in 2011 en 2012 voor het Bosschap heeft uitgevoerd.

Wat kunt u doen om uw medewerkers inzetbaar te houden en daarmee het verzuim binnen uw bedrijf terug te dringen en te voorkomen? Dat leert u tijdens de interactieve training Houd medewerkers inzetbaar! De training wordt verzorgd door Stigas samen met de scholingsadviseur Bosschap.

Glastuinbouw Op uitnodiging van Kas Groeit heeft Stigas een workshop verzorgd in het Loopbaancafé. Een voorbeeld van binnen de sector samenwerkende organisaties als het gaat om langer doorwerken.

4.2 WERKEN AAN MORGEN 2.0

Achtergrond

Dat de arbeidsmarkt in een hoog tempo verandert weet iedereen. Eén van de veranderingen is dat we langer gaan doorwerken. Dat het echter helemaal niet zo vanzelfsprekend is dat de pensioengerechtigde leeftijd werkend wordt bereikt, en bij voorkeur ook nog eens in een goede fysieke en mentale gezondheid, daar is niet iedereen zich van bewust. En daaraan kleven risico's. Risico's, voor werkgevers én werknemers.

Die risico's zien te voorkomen is dan ook een gezamenlijk belang en een gedeelde verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. In het sociaal akkoord tussen overheid en sociale partners zijn afspraken gemaakt over middelen om sectoren te ondersteunen hiertoe maatregelen te nemen, de regeling cofinanciering sectorplannen. Ook de agrarische en groene sector heeft een dergelijk Sectorplan opgesteld. SZW participeert met subsidies mee in de financiering van de maatregelen die in het Sectorplan zijn opgenomen. Stigas is uitvoerder van één van die maatregelen: 'Werken aan morgen 2.0'. Doel is bedrijven en werknemers in de sector bewust maken van de consequenties van langer doorwerken, de noodzaak om hier tijdig op in te spelen en het bieden van concrete handvatten hiertoe.

Accentverschuiving

Het project werd na de zomer van 2014 gestart. De administratieve organisatie en verantwoording is complex en de inregeling was tijd -en arbeidsintensief. In de loop van 2015 is het accent vervolgens verschoven:

- Van organisatie en ontwikkeling naar vermarkting en uitvoering.
- En op de conversie van belangstelling voor het project naar actief *deelnemende* werkgevers en werknemers.

Resultaten

Eind 2015 kunnen we concluderen dat we flink op stoom zijn. Een aantal resultaten op een rij:

- Er zijn 800 Gezondheidschecks onder werknemers uitgevoerd. En in de pijplijn staan nog eens Gezondheidschecks met 300 werknemers gepland.
- Met 150 bedrijven zijn we actief in gesprek om samen met medewerkers aan de slag te gaan met inzetbaarheid. Met nog eens 70 bedrijven staan begin 2016 gesprekken gepland. De gesprekken hebben bij veel bedrijven geleid tot startbijeenkomsten met medewerkers.

- Ruim 500 werknemers hebben de vitaliteitscan ingevuld aan wie we persoonlijke feedback geven over hun inzetbaarheid. Als blijkt dat iemand een verhoogd risico loopt om uit te vallen ontvangt hij of zij bovendien een uitnodiging voor een coachingsgesprek met onze vitaliteitscoach.
- Vanaf de zomer zijn er in het hele land workshops en masterclasses gegeven en ook in 2016 staan er al weer verschillende gepland.
- Sinds april verzamelen we op www.werkenaanmorgen.nl goede praktijken, die we in de hele sector onder de aandacht brengen. De aangeleverde goede praktijken van 2015, in totaal 50, zijn beoordeeld waaruit er 6 voor de Stigas Gezond en Vitaal Werkenprijs zijn genomineerd. Bij de genomineerde bedrijven zijn films gemaakt, die (terug) zijn te bekijken op de website. De winnaars werden bekendgemaakt tijdens de doorwerkbijeenkomst "Vitale bedrijven hebben de toekomst" op 17 november 2015 in Utrecht.
- Op deze doorwerkbijeenkomst 'Vitale bedrijven hebben de toekomst' gaven zo'n 100 deelnemers acte de presence. Zij hebben gekeken naar interactieve presentaties en hebben deelgenomen aan ronde tafelsessies over verschillende aspecten van Duurzame Inzetbaarheid.

Vitale bedrijven hebben de toekomst

Op de doorwerkbijeenkomst waren niet alleen veel organisaties aanwezig, ook het enthousiasme voor de inhoud was groot. Een signaal dat het doel van Werken aan morgen 2.0, werkgevers en werknemers bewust maken van het belang van inzetbaarheid en er iets aan te gaan doen, steeds meer gehoor vindt in de sector. Een mooie motivatie om met volle kracht door te gaan met het Werken aan morgen. Vitale bedrijven hebben de toekomst, ook in 2016.

4.3 AANPAK 'WERKEN IN BALANS'

Werken In Balans is sinds 1 september 2015 opgenomen in het programma Werken aan Morgen 2.0.

De aanpak Werken In Balans heeft als doel via vragenlijstonderzoek inzicht te krijgen in die risico's die rechtstreeks invloed hebben op het werkvermogen¹ van medewerkers. Deze succesvol gebleken aanpak is in 2014 opgenomen in het Sectorplan agrarisch groen onder maatregel 1 Werken aan Morgen 2.0.

Onderdeel van de aanpak is de WerkVermogensMonitor, die zijn basis heeft in de WorkAbilityIndex (WAI). De WAI is een in Finland ontwikkeld (vragenlijst)instrument dat inmiddels in twaalf verschillende landen en in diverse sectoren in Nederland wordt toegepast en een voorspelling geeft van mogelijke risico's op arbeidsongeschiktheid in de nabije toekomst.

De aanpak WerkenInBalans bestaat uit de volgende onderdelen, te weten:

- het toepassen en evalueren en adviseren naar aanleiding van de Werkvermogensmonitor in bedrijven in de agrarische en groene sector;
- het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van zowel de werkgever als de werknemer als het gaat om leeftijdsbewust gezondheidsbeleid.

Adviseurs hebben in 2015 met bedrijven afspraken gemaakt over activiteiten in het kader van het project 'Werken aan Morgen 2.0'.

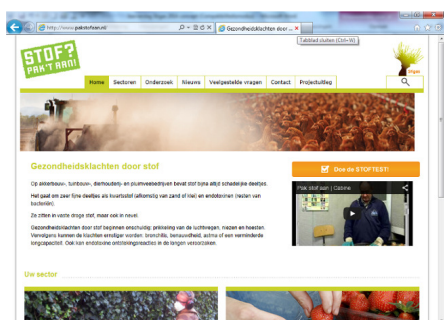
4.4 STOF, PAK 'T AAN

In het kader van het project Stof? Pak't aan! is in 2015 één keer een bijeenkomst geweest met de begeleidingsgroep.

De deelnemers hebben aangegeven door te willen gaan met project.

Afgesproken is om jaarlijks twee keer een bijeenkomst te houden.

¹ Werkvermogen: de mate waarin een persoon zowel lichamelijk als geestelijk in staat is zijn huidige werkzaamheden te verrichten

4.5 PILOT MODERNISERING ZIEKTEWET

Op 1 januari 2013 is de Wet beperking ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid vangnetters, ook wel bekend als Modernisering Ziektewet of BeZaVa in werking getreden. De overheid wil met deze wet een beperking in de uitkeringslasten voor flexwerkers bereiken door de werkgever meer actief bij de re-integratie van de flexwerkers te betrekken en hem financieel verantwoordelijk hiervoor te maken.

De Stichting van de Arbeid heeft met een aantal branche-instituten overleg gehad over de consequenties van de modernisering van de Ziektewet, die in de Eerste kamer is aangenomen. Samen met Gezond Transport en het Vakcentrum Detailhandel hebben wij pilots ontwikkeld, waarbij onderzocht wordt of onze sectorspecifieke aanpak voor preventie en verzuimbegeleiding ook voor (zieke) flexkrachten (vangnetters) kan leiden tot een verlaging van verzuim en schadelast.

De pilot is van start gegaan per 1 september 2014 en heeft een looptijd van 2 jaar, waarmee werknemers in principe begeleid kunnen worden tot einde Ziektewet.

De pilot richt zich op het organiseren van zowel preventiezorg als verzuimbegeleiding voor flexwerkers, die werken in agrarische en groene bedrijven. Uitvoering zal plaatsvinden door in de sector gespecialiseerde Stigas preventieadviseurs, bedrijfsartsen en re-integratieadviseurs.

Preventiezorg

In het kader van de preventiezorg benaderen we circa 15 bedrijven, die elk minimaal 25 tijdelijke medewerkers en uitzendkrachten werkzaam hebben.

Voor deze bedrijven worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Risico-inventarisatie: deze wordt uitgevoerd en aangevuld met een verdiepende module over tijdelijke medewerkers en uitzendkrachten;
- Preventiesprekuren: wordt expliciet onder de aandacht gebracht voor deze werknemers. Zij krijgen hiermee toegang tot de bedrijfsarts en preventie medewerkers van Stigas;
- Voorlichting: er wordt een gerichte voorlichting op het bedrijf verzorgd, waarin ingegaan wordt op de specifieke risico's en preventiemogelijkheden voor het bedrijf en de mogelijkheid van individuele preventiediensten;
- Evaluatie: er vindt een inhoudelijke evaluatie plaats bij werkgevers, uitzendkrachten en tijdelijke krachten over de opgedane kennis.

Verzuimbegeleiding en re-integratie

In de begeleiding zullen werknemers worden genomen, die ziek uit dienst gaan na een tijdelijk dienstverband of die in verband met een reorganisatie of bedrijfsbeëindiging worden ontslagen, inclusief werknemers die binnen 28 dagen na einde dienstverband alsnog ziek worden (zogenaamde nawerking). Vooralsnog gaat het hierbij naar schatting om ca. 500 werknemers op jaarbasis in de sector. In het kader van de pilot worden 100 werknemers, die ziek uit dienst gaan, in begeleiding genomen. De dossiers hiervan worden meteen na aanmelding bij het UWV willekeurig op sectorniveau aan Stigas overgedragen.

Doelstelling voor de pilot is de werknemer in eerste instantie te begeleiden tot duurzame arbeidsgeschiktheid en zo mogelijk ook te herplaatsen. Vanaf 24 september 2014 zijn er 100 vangnetters in de verzuimbegeleiding opgenomen. Hiervan waren er eind van het jaar 2015 82 hersteld.

4.6 ZELFREGULERING EN ZELFWERKZAAMHEID

Met subsidie van het Ministerie van SZW is in 2014 het project 'Zelfwerkzaamheid en zelfregulering' gestart. Via het project willen we bereiken dat meer bedrijven actief aan de slag gaan met hun risico-inventarisatie en –evaluatie en met hun plan van aanpak. Uiteindelijk moet dit er toe leiden dat er veiliger en gezonder gewerkt wordt in de sector.

Om dit te bereiken is eind 2014 een nieuwe RIE-methode gebouwd. Deze methode moet bedrijven op allerlei manieren meer activeren. Dit kan bijvoorbeeld door het systeem mailtjes te laten versturen als actiedata overschreden dreigen worden, maar ook door via moderne technieken meer interactie mogelijk te maken met de Stigas-adviseur.

Begin 2015 is de nieuwe methodiek uitgetest in 4 sectoren (mechanisch loonwerk, glastuinbouw, varkenshouderij en hoveniers en groenvoorziening). De reacties van de bedrijven waren zondermeer positief. De bedoeling is dat het project in 2016 wordt voortgezet.

Via zelfregulering wil de overheid bedrijven en ook sectoren stimuleren om zelf meer regie te nemen op de verbetering van arbeidsomstandigheden. Met behulp van het nieuwe systeem wordt het ook mogelijk om een database op te bouwen, waarmee de stand van zaken in een sector kan worden vastgesteld. Met deze informatie kunnen sociale partners vaststellen aan welke onderwerpen via bijvoorbeeld voorlichting meer aandacht moet worden besteed of voor welke knelpunten onvoldoende goede oplossingen zijn en in overleg treden met fabrikanten en leveranciers.

Voor de begeleiding van het project is een stuurgroep samengesteld uit:

- John Dorsman
- Brenda de Jong
- Corina van Zoest
- Math Creemers
- Peter Tamsma

The screenshot shows a web browser window displaying the Stigas website for the 'Mechanisch loonwerk' sector. The browser address bar shows 'https://mechanisch-loonwerk.mijnstigas.nl/site/nl'. The website has a green header with the Stigas logo and the text 'Sector: Mechanisch loonwerk'. Below the header is a navigation bar with 'Home' and 'Mijn RI&E' buttons. The main content area is divided into a left sidebar and a main content area. The sidebar contains a 'Home' menu with links to 'Voorwaarden', 'Disclaimer', 'Instructies', and 'Contact', and an 'Inloggen' section with input fields for 'Gebruikersnaam' and 'Wachtwoord', and a 'Wachtwoord vergeten' link. The main content area has a 'Welkom!' heading and a welcome message: 'Welkom bij de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) Mechanisch loonwerk.' It also contains sections for 'Uw wachtwoord', 'Ondersteuning nodig?', and 'Begin vandaag nog'. The footer of the website includes the text 'Stigas is Arbo- en ISO-gecertificeerd' and 'Copyright RI&E Stigas. Alle rechten voorbehouden'. The Windows taskbar at the bottom shows the time as 12:04 on 16-2-2015.

5. COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

5.1 COLLAND EN VANCOLLAND MAGAZINE

De afdeling communicatie van Stigas neemt deel aan het Colland-communicatieteam, waarin ook communicatieadviseurs van de Sectorraad, BPL en SAZAS deelnemen. Gezamenlijk ontwikkelen zij het Colland communicatiebeleid en zijn zij verantwoordelijk voor de communicatie met sociale partners, brancheorganisaties, bedrijven en bedrijfstakken. Hiervoor zijn de volgende gezamenlijke communicatiemiddelen ingezet: het magazine VanColland en de website www.colland.nl. Het gezamenlijke magazine VanColland verschijnt vier keer per jaar en heeft een oplage van 17.000. Werkgevers vormen hierin de grootste groep. Daarnaast ontvangen ook een groot aantal accountantskantoren het magazine. Stigas maakt graag gebruik van dit magazine om de eigen dienstverlening en specifieke onderwerpen onder de aandacht te brengen van alle bij Colland aangesloten bedrijven. Het afgelopen jaar heeft Stigas wederom een substantieel deel van dit blad met actuele thema's rond arbeidsomstandigheden en verzuimpreventie weten te vullen.

5.2 VOORLICHTINGSMATERIALEN EN WEBSITES

Stigas beschikt over een uitgebreide serie voorlichtingsleaflets. Deze folderlijn wordt regelmatig uitgebreid en geactualiseerd. Het meest populair bij werkgevers en werknemers zijn praktische leaflets over actuele zaken als de Gezondheidsbus, teken en de ziekte van Lyme en MRSA. Stigas biedt haar doelgroepen veel praktische informatie op internet. De onderstaande websites worden door Stigas actief onderhouden.

Stigas.nl

De website www.stigas.nl wordt vooral gevoed met informatie over de Stigas dienstverlening en specifieke arbokennis, onder andere arbeidsvriendelijke producten en informatie over diverse zoönosen en arbeidsrisico's. Het beheer van www.stigas.nl ligt geheel bij Stigas. De website wordt goed bezocht. In 2015 wisten maar liefst 41 duizend bezoekers onze website te vinden. Dat zijn 4 duizend meer bezoekers dan in 2014.

Meest bezochte rubrieken zijn:

- Risico-inventarisatie
- Digitale risico-inventarisatie
- Preventief Medisch Onderzoek (PMO)
- Ik wil meer weten over (Kennisbank)
- Contact
- Ik wil meer weten over de ziekte van Lyme
- Over Stigas
- Ik wil meer weten over werken bij warm weer

Werkenaanmorgen.nl

De website voor het speciale project 'Werken aan Morgen' met daarop ondermeer de volgende informatie:

- Achtergrond en aanpak Werken aan morgen
- Vitaliteitsscan bedrijven
- Filmpjes- Hoe doen andere bedrijven dat?
- Presentatie genomineerden Gezond & Vitaal werken prijs

Website arbocatalogus

De website www.agroarbo.nl bevat de arbocatalogi van de agrarische en groene sectoren. Deze website wordt in overleg met de klankbordgroepen actief onderhouden.

Weekvandeteek.nl

Tot slot is ook veel aandacht besteed aan de website www.weekvandeteek.nl. Nieuw dit jaar was het filmpje Systematische tekencontrole. De website is ontstaan uit een samenwerkingsverband van Stigas met ruim twintig samenwerkende organisaties. Stigas onderhoudt de website.

5.3 SOCIALE MEDIA

Facebook

Stigas is dit jaar gestart met een eigen facebook pagina. Het voordeel van Facebook is dat volgers goed op de hoogte worden gehouden van nieuwsberichten. Volgers krijgen direct in hun tijdlijn op hun mobiele telefoon of computer onze nieuwsberichten in beeld. Berichten kunnen ook gemakkelijk gedeeld worden zodat het bereik groeit.

Een geslaagde facebook was het presenteren van de genomineerden van de prijsvraag Stigas Gezond en Vitaal Werken. Van de genomineerde bedrijven werd een kort filmpje op facebook geplaatst. Het bedrijf met de meeste 'likes' kreeg de publieksprijs uitgereikt. Het filmpje van Floricultura werd maar liefst 13.254 maal bekeken, kreeg het meest aantal likes en werd daarmee winnaar van de publieksprijs.

Twitter

De wereld verandert in een hoog tempo. Namen vroeger mensen de tijd om een brochure goed door te lezen, tegenwoordig zijn korte teksten, filmbeelden en afbeeldingen die weinig tijd kosten om de boodschap door te laten dringen, aan de orde van de dag. Stigas heeft daarom al geruime tijd ook een Twitteraccount: StigasNL. Een Tweet bevat maximaal 140 tekens. Afbeeldingen kunnen worden toegevoegd.

Momenteel heeft StigasNL738 volgers. Stigas plaatst gemiddeld 2 tweets per week. De tweets bevatten bij voorkeur praktische en toepasbare informatie voor de agrarische werknemer en ondernemers. De communicatieadviseurs werken veel samen met de preventieadviseurs om onderwerpen te genereren.

Afbeelding: de homepage van het Stigas Twitteraccount.

5.4 DIGITALE NIEUWSBRIEF

In 2015 is de digitale nieuwsbrief twaalf maal verschenen. De nieuwsbrief biedt actuele en praktische onderwerpen voor ondernemers en werknemers in alle sectoren. De artikelen in de nieuwsbrief staan ook op de website stigas.nl. Lezers van de artikelen komen automatisch op stigas.nl terecht. Zodoende trekken we meer bezoekers naar de website en roepen we op om daadwerkelijk actie te ondernemen, zoals een dienst afnemen. De nieuwsbrief heeft 8.434 abonnees.

5.5 VOORLICHTINGEN, WORKSHOPS EN CURSUSSEN

De Stigas-adviseurs hebben ook het afgelopen jaar een groot aantal voorlichtingen, workshops en cursussen verzorgd. Zoals de Masterclass Vitale bedrijven hebben de toekomst! En de workshops verzuimmanagement en voeren van verzuimgesprekken. Naar het Stigas voorlichtingsprogramma is altijd veel vraag. Het afgelopen jaar zijn 123 presentaties verzorgd voor de verschillende sectoren. Specifieke onderwerpen die eruit sprongen waren duurzame inzetbaarheid, veiligheid op en rond het erf, machineveiligheid en teken en de ziekte van Lyme. Bijlage 3 geeft een overzicht van de voorlichtingen die Stigas in 2015 heeft verzorgd.

6. ORGANISATIE

6.1 BESTUUR

Het afgelopen jaar heeft het bestuur Stigas zich georiënteerd op de toekomst. De conclusie was dat onze sector behoefte heeft aan een onafhankelijk gespecialiseerd instituut dat zorgdraagt voor veilige en gezonde werkomstandigheden en inzetbaarheid. Op grond hiervan is het besluit genomen de werkorganisatie van Stigas uit de Achmea organisatie te verzelfstandigen. Tot juli 2015 was de uitvoering ondergebracht bij de Stigas Agrarisch Preventief BV als onderdeel van Achmea en AGAP BV (Agrarische en Groene Arbo- en Preventiezorg). Vanaf 1 juli 2015 heeft de stichting Stigas de aandelen van Stigas Agrarisch Preventief BV van Achmea overgenomen en is de werkorganisatie van Stigas ondergebracht in het nieuwe opgerichte bedrijf Stigas Services BV. Wat betreft de rol van AGAP BV is er niets gewijzigd.

Mede in verband met de verzelfstandiging is het afgelopen jaar het bestuur van Stigas vaker dan gebruikelijk – een achttal keer - bij elkaar geweest.

Samenstelling van het bestuur ultimo 2015:

Leden:

Plaatsvervangende leden:

LTO Nederland

Mans Vulto (werkgeversvoorzitter)

LTO Noord Glaskracht

Arend Hekman

CUMELA Nederland

Corina van Zoest

Hannie Zweverink

Branchevereniging VHG

Egbert Roozen

Marc Custers

FNV

Henk Onstwedder (werknemersvoorzitter)

Brenda de Jong

CNV Vakmensen

Peter de Jong

Jaap Bosma

Adviseur Colland Bestuursbureau

Christ Essens

Directie/secretariaat

Math Creemers

6.2 STIGAS-BUREAU: KENNIS- EN LOKETFUNCTIE

De dienstverlening wordt aangestuurd en gecoördineerd door het landelijk Stigas-bureau. Dit bureau vervult voor de sector de rol van kenniscentrum op het terrein van veilig en gezond werken en inzetbaarheid (staffunctie). Deels gebeurt dit ook voor SAZAS.

In de staf van Stigas zijn de volgende disciplines vertegenwoordigd: medisch adviseur, arbeidsdeskundig adviseur, arbeidshygiënisch adviseur, veiligheidskundige, arbeid- en organisatiedeskundige, communicatieadviseur en interventieadviseur.

Naast staf bestaat het bureau uit:

- Servicedesk, verantwoordelijk voor de centrale loketfunctie voor alle inhoudelijke vragen over arbeidsomstandigheden en adviesdiensten van Stigas;
- Verzuimdesk, inclusief planbureau verantwoordelijk voor de eerste intake van verzuimende werknemers en de operationele planning van de verzuimbegeleiding.

Overige activiteiten zijn ondermeer:

- de aansturing van de Stigasorganisatie, inclusief de bij de uitvoering betrokken professionals (preventieadviseurs en dedicated bedrijfsartsen en re-integratieadviseurs)
- het onderhoud van sectorspecifieke instrumenten zoals de sector-RIE's, arbocatalogi en het Preventief Medisch Onderzoek (PMO)
- het onderhoud van de websites www.stigas.nl , www.agroarbo.nl, www.werkenaanmorgen.nl en www.weekvandeteek.nl
- het uitvoeren van de communicatiefunctie, ondermeer het ontwikkelen van voorlichtingsmateriaal en het invullen van het arbodeel in de Colland-media
- regievoering op de verzuimbegeleiding, voor bij SAZAS aangesloten bedrijven en bedrijven die zich individueel aansluiten
- het uitvoeren van sectoranalyses, ondermeer over de ontwikkeling van verzuim en ongevallen
- de ontwikkeling en coördinatie van sectorprojecten en –onderzoeken

6.3 STIGAS GECERTIFICEERD

Stigas is in 2014 gecertificeerd voor ISO en Arbo. Aanleiding was aan de ene kant de behoefte om op deze wijze de bescherming van privacygevoelige informatie aantoonbaar beter te regelen. Daarnaast paste een certificering bij de ambitie van Stigas om voortdurend de kwaliteit van haar dienstverlening te verbeteren. Het afgelopen jaar heeft Stigas succesvol haar eerste heraudit gehad.

6.4 STIGAS-PREVENTIEADVISEURS EN AGRARISCHE KLANTENTEAMS

De preventieadviseurs zijn landelijk gespreid werkzaam en hebben contact met de dedicated opgestelde artsen en re-integratieadviseurs die vanuit Zorg van de Zaak zijn gedetacheerd. Uitgangspunt is om preventieadviseurs, re-integratieadviseurs en sectorartsen zoveel mogelijk met elkaar te laten samenwerken in het belang van de kwaliteit van de dienstverlening en de opbouw van kennis. Naast de vaste kern van adviseurs worden voor specifieke werkzaamheden of projecten op ad-hoc basis ook andere deskundigen ingehuurd.

Adviseur	Specialisme	Regio
Peter Bredius	Akkerbouw en vollegrondsteelt, Mechanisch Loonwerk, Machineveiligheid en geregistreerd Hoger Veiligheidskundige	Breda
Albert van der Burg	Glastuinbouw, Arbeidsdeskundige, EUREP/GAP	Westland
Marcel van Diepen	Bloembollen, witloftrekkerijen	Alkmaar
Marieke van Esveld	Fruitteelt, fysieke belasting, kinderen	Arnhem
Marieke Esmeijer	Geregistreerd arbeidshygiënisch	
Mirjam de Groot	Bos en natuur, geitenhouderij, teken en de ziekte van Lyme, kinderen	Amersfoort
Ton Joosten	Paddenstoelenteelt, aspergeteelt	Venlo
Wim Klaucke	Akkerbouw, Middelbaar Veiligheidskundige	Groningen
Henry Kok	Fruitteelt, Middelbaar Veiligheidskundige	Arnhem/Enschede
Adri van Kooten	Akkerbouw, bos en natuur Melkveehouderij	Groningen
Sjoek van der Maarl	Mechanisch loonwerk, hoveniers en groenvoorziening, Hoger Veiligheidskundige	Haarlem
Ger Meuwissen	Varkens- en pluimveehouderijen, Middelbaar Veiligheidskundige, ARIE	Eindhoven
Kees van Schanke	Paardenhouderijen, maneges, Middelbaar Veiligheidskundige	Rotterdam
Albert Snapper	Algemeen	Apeldoorn
Iris Voorbergen	Boomteelt en vaste plantenteelt	Utrecht

BIJLAGE 1. SAMENSTELLING KLANKBORDGROEPEN EN SUBGROEPEN 31-12-2015

Klankbordgroep Hoveniers en Groenvoorzieners

Naam	Namens	
J. Hoksberg	VHG	
I. Sangers	VHG	
J. Batenburg	VHG	
Th. Nieuwenhuizen	VHG	
F. van den Bos	VHG	
M. Daamen	FNV Bondgenoten	
D. Aaldering	FNV Bondgenoten	
R. Aalberts	FNV Bondgenoten	
E. van Hulst	CNV Vakmensen	
P. van der Beek	CNV Vakmensen	
S. van der Maarl	Stigas	

Klankbordgroep Mechanisch Loonwerk

Naam	Namens	
J.H. Zweverink-Bosch	CUMELA Nederland	
C. van Zoest-Meester	CUMELA Nederland	
K. Nagtegaal	CUMELA Nederland	
A.W. Karelse	CUMELA Nederland	
P vd Put	FNV Bondgenoten	
J. Sijtsma	FNV Bondgenoten	
B. de Jong	FNV Bondgenoten	
R. van der Steen	Vakvereniging HZC	
P. Bredius	Stigas	

Klankbordgroep Glastuinbouw

Naam	Namens	
Voorzitter		
A. Hekman	LTO Noord Glaskracht	
J. Vooijs	LTO Noord Glaskracht	
E. Goos	LTO Noord Glaskracht	
L. de Jong	LTO Noord Glaskracht	
H. Onstwedder	FNV Bondgenoten	
A. van den Burg	Stigas	

Klankbordgroep Dierhouderij

Naam	Namens	
E. Douma	LTO Varkenshouderij	
A. Butijn	NOP	
J. Houdijk	LTO Schapenhouderij	
Vacature	LTO Melkveehouderij	
Mevr. R. Pruijsten	LLTB/FNRS	
H. Onstwedder	FNV Bondgenoten	

G. Meuwissen	Stigas	
--------------	--------	--

Klankbordgroep Bos en Natuur

Naam	Namens	
J.A. Efftink	FNV Bondgenoten	
W. Baltussen	FNV Bondgenoten	
B.de Jong	FNV Bondgenoten	
J.H. Kraan	CNV Vakmensen	
J.P.M. Polman	IPC Groene Ruimte	
H.J. Jeurink	AVIH	
W. Roelfsema / M.Metsemakers	Staatsbosbeheer	
M. Lammertink	Geldersch Landschap	
M. de Groot	Stigas	

Klankbordgroep Open Teelten

Naam	Namens	
Voorzitter		
B. Hasselo	LTO Akkerbouw	
B. Knol	LTO Boomteelt	
H. Bus	NFO	
J. van Leeuwen	LTO Boomteelt	
W. Biemans	LTO Vollegrond	
Mevr. M.C Bense	FNV Bondgenoten	
B. de Jong	FNV Bondgenoten	
A. Zwetsloot	Anthos	
J.H. de Boer	KAVB	Agendalid
M. van Diepen	Stigas	

BIJLAGE 2. OVERZICHT DODELIJKE ONGEVALLEN AGRARISCHE EN GROENE SECTOREN 2015

1.	17 januari Roermond	42 jaar man	Gezinslid Akkerbouw	Man raakt bekneld in voorvork van trekker
2.	2 februari Erp	22 jaar Man	Werknemer Mechanisch Loonwerk	Man komt om bij ongeval met trekker
3.	10 februari Ambt Delden	58 jaar man	Ondernemer Varkenshouderij	Man komt om bij ongeval met trekker
4.	22 maart Oterleek	60 jaar Man	Ondernemer Akkerbouw	Man komt onder trekker
5.	24 april Vorstenbosch	75 jaar Man	Gezinslid Varkenshouderij	Man komt onder bak shovel
6.	11 mei Ritthem	1 jaar Man	Gezinslid Schapenhouderij	Kind komt onder shovel
7.	29 mei Smilde	50 jaar Man	Ondernemer Melkveehouderij	Man komt in aftakas
8.	12 juni Liempde	74 jaar Vrouw	Gezinslid Rundveehouderij	Vrouw wordt vertrapt door koeien
9.	22 juni Duiven	18 jaar Man	Werknemer / stagiaire Mechanisch Loonwerk	Jongen komt onder trekker
10.	11 september Beemte broekland	60 jaar Man	Gezinslid Boomteelt en vaste plantenteelt	Man komt onder trekker en verdrinkt
11.	18 september Bellingwolde	23 jaar Man	Ondernemer Hoveniers en groenvoorziening	Man komt onder boom
12.	23 september Zandhuizen	56 jaar Man	Ondernemer Melkveehouderij	Man gedood door stier
13.	16 oktober Zandhuizen	51 jaar Man	Ondernemer Akkerbouw	Man raakt bekneld in combine
14.	22 oktober Kamperveen	10 jaar Man	Gezinslid Melkveehouderij	Jongetje komt onder shovel
15.	24 oktober Dronten	51 jaar Man	Ondernemer Akkerbouw	Man raakt bekneld in aardappelrooier
16.	25 November Beek en Donk	? Man	Werknemer Glastuinbouw	Man komt onder goederenlift
17.	16 december Amsterdam	57 jaar Man	? Mechanisch Loonwerk	Man komt onder graafmachine

DODELIJKE ONGEVALLEN MET 'DERDEN'

1.	22 januari Vethuizen	49 jaar man	Derde Geitenhouderij	Man valt door dak
2.	18 februari Gilze	61 jaar Man	Derde Melkveehouderij	Man valt door dak
3.	2 mei Oosterwolde (Gld)	48 jaar Man	Derde Mechanisch Loonwerk	Uitgeleende hoogwerker kantelt. De bak komt op man terecht.
4.	21 september Liempde	Man	Derde Melkveehouderij	Chauffeur van een vrachtwagen van een veevoerleverancier komt onder vallende silo terecht

Ondernemer: 7
Werknemers: 3
Gezinsleden: 6 waarvan 2 kinderen
Niet bekend: 1

Derden: 4

Per sector

akkerbouw-volleggrond	4
glastuinbouw	1
hoveniers en groenvoorziening	1
mechanisch loonwerk	3
melkvee en graasdieren	4
rundveehouderij	1
varkenshouderij	2
boomteelt en vaste plantenteelt	1

BIJLAGE 3: OVERZICHT VOORLICHTINGEN 2015

	Datum	Sector	Stigamedewerker	Onderwerp
1	6-3	Agrarisch Onderwijs	Henry Kok	Veiligheid op het bedrijf
2	8-6	Akkerbouw	Sjoek van der Maarl	Veilig werken als veldkeurmeester
3	8-6	Akkerbouw	Sjoek van der Maarl	Veilig werken als veldkeurmeester
4	9-6	Akkerbouw	Sjoek van der Maarl	Veilig werken als veldkeurmeester
5	9-6	Akkerbouw	Sjoek van der Maarl	Veilig werken als veldkeurmeester
6	3-6	Akkerbouw	Sjoek van der Maarl	Veilig werken als veldkeurmeester
7	6-3	Akkerbouw, melkvee	Adri van Kooten	Veiligheid in en rond het bedrijf
8	5-2	Akkerbouw, melkvee	Wim Klaucke	Veiligheid in en rond het bedrijf
9	4-12	Bedrijfsverzorging	Marlies Kamps	Werken aan morgen
10	9-12	Boomkwekerij	Peter Bredius	Verzuim en arbo en Duurzame Inzetbaarheid
11	1-9	Boomteelt	Marieke van Esveld	Veilig werken en arbocatalogus
12	15-10	Boomteelt, glastuinbouw	Henry Kok	Veilig werken en arbocatalogus
13	24-3	Bos en Natuur	Marcel van Diepen	Preventiemedewerker
14	19-5	Bos en Natuur	Marlies Kamps	Werken Aan Morgen sectorpartijen
15	15-10	Bos en Natuur	Marlies Kamps	Houd medewerkers inzetbaar
16	10-11	Bos en Natuur	Marlies Kamps	Houd medewerkers inzetbaar
17	14-4	Bos en Natuur	Mirjam de Groot	Preventie tekenbeten en registratie
18	12-11	Bos en Natuur	Mirjam de Groot	Arbocatalogus, arboinfoladen
19	12-6	Bos en Natuur	Mirjam de Groot	Teken en duurzame inzetbaarheid
20	13-6	Bos en Natuur	Mirjam de Groot	Teken en duurzame inzetbaarheid
21	14-6	Bos en Natuur	Mirjam de Groot	Teken en duurzame inzetbaarheid
22	25-9	Bos en Natuur	Mirjam de Groot	Teken en duurzame inzetbaarheid
23	10-6	Bos en Natuur	Mirjam de Groot	Teken en duurzame inzetbaarheid
24	9-11	Derden	Marlies Kamps	Werken aan morgen
25	26-1	Dierhouderij	Ger Meuwissen	Veiligheid , gezondheid in de dierhouderij
26	6-1	Dierhouderij	Henry kok	Mestgassen
27	16-11	Dierhouderij	Henry Kok	Veiligheid
28	9-9	Dierhouderij	Kees van Schanke	Arbowetgeving en veiligheid
29	30-3	Dierhouderij	Peter Bredius	Risico-inventarisatie en arbocatalogus
30	1-10	Divers	Iris Voorbergen	Verzuim
31	15-10	Divers	Iris Voorbergen	Verzuim
32	6-10	Divers	Iris Voorbergen	Verzuim
33	13-10	Divers	Iris Voorbergen	Verzuim
34	12-9	Divers	Mirjam de Groot	Teken en duurzame inzetbaarheid
35	10-2	Fruitteelt	Henry Kok	Veiligheid op het bedrijf
36	10-2	Fruitteelt	Henry Kok	Veiligheid op het bedrijf
37	5-2	Glastuinbouw	Albert van der Burg	Veiligheid en aansprakelijkheid
38	2-6	Glastuinbouw	Albert van der Burg	Veiligheid en aansprakelijkheid
39	24-3	Glastuinbouw	Albert van der Burg	Veiligheid en aansprakelijkheid
40	26-11	Glastuinbouw	Mirjam de Groot	Duurzame inzetbaarheid
41	3-3	Glastuinbouw	Iris Voorbergen	Werken aan Morgen
42	3-3	Glastuinbouw	Iris Voorbergen	Werken aan Morgen
43	12-5	Glastuinbouw	Iris Voorbergen	Werken aan Morgen
44	21-5	Groenvoorziening/loonwerk	Kees van Schanke	Preventie tekenbeten

	Datum	Sector	Stigamedewerker	Onderwerp
45	29-4	Hoveniers, Groenvoorziening	Henry Kok	Preventie tekenbeten
46	28-4	Hoveniers, Groenvoorziening	Henry Kok	Preventie tekenbeten
47	11-5	Hoveniers, Groenvoorziening	Henry Kok	Preventie tekenbeten
48	14-1	Hoveniers, Groenvoorziening	Iris Voorbergen	Werken In balans/verzuim
49	13-1	Hoveniers, Groenvoorziening	Iris Voorbergen	Gezond leven, bewegen
50	13-1	Hoveniers, Groenvoorziening	Iris Voorbergen	Gezond leven, bewegen
51	9-1	Hoveniers, Groenvoorziening	Iris Voorbergen	Werken In balans
52	9-10	Hoveniers, Groenvoorziening	Iris Voorbergen	Ziekteverzuim Ook jou een zorg
53	1-7	Hoveniers, Groenvoorziening	John Dorsman	toekomstperspectief duurzame inzetbaarheid
54	3-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Marieke van Esveld	Werkhoudingen, cursus gezond bewegen
55	23-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Marieke van Esveld	Verzuim ook jou een zorg
56	27-3	Hoveniers, Groenvoorziening	Marieke van Esveld	Verzuim ook jou een zorg
57	11-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Marieke van Esveld	Werkhoudingen
58	1-7	Hoveniers, Groenvoorziening	Marlies Kamps	aanbod Werken aan morgen
59	1-12	Hoveniers, Groenvoorziening	Marlies Kamps	Vitale mensen Vitale bedrijven
60	19-11	Hoveniers, Groenvoorziening	Mirjam de Groot	Duurzame inzetbaarheid
61	15-4	Hoveniers, Groenvoorziening	Mirjam de Groot	Preventie tekenbeten
62	15-4	Hoveniers, Groenvoorziening	Mirjam de Groot	Preventie tekenbeten
63	1-12	Hoveniers, Groenvoorziening	Mirjam de Groot	Vitale mensen Vitale bedrijven
64	23-3	Hoveniers, Groenvoorziening	Mirjam de Groot	Workshop WAM sectorpartijen
65	24-3	Hoveniers, Groenvoorziening	Mirjam de Groot	Workshop WAM sectorpartijen
66	16-9	Hoveniers, Groenvoorziening	Mirjam de Groot	Duurzame inzetbaarheid
67	29-10	Hoveniers, Groenvoorziening	Mirjam de Groot	Duurzame inzetbaarheid
68	2-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veilig en gezond werken
69	3-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veilig en gezond werken
70	4-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veilig en gezond werken
71	5-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veilig en gezond werken
72	10-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veilig en gezond werken
73	11-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veilig en gezond werken
74	3-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veiligheid in de Tuin
75	23-3	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veiligheid en de arbocatalogus
76	24-3	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Veiligheid en de arbocatalogus
77	20-1	Hoveniers, Groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Toolbox kleine hoveniers en medewerkers
78	27-3	Hoveniers, Groenvoorziening	Ton Joosten	Biologische Agentia, Tekens, UV straling
79	23-1	Hoveniers, Groenvoorziening	Ton Joosten	Veiligheid, Lawaai, stof en fysieke belasting
80	27-2	Hoveniers, Groenvoorziening	Wim Klauke	Fysieke belasting, duurzame inzetbaarheid
81	22-9	Loopbaancafe	Iris Voorbergen	Duurzame inzetbaarheid
82	6-1	Mechanisch loonwerk	Ger Meuwissen	Machieveiligheid
83	22-1	Mechanisch loonwerk	Henry Kok	Machieveiligheid
84	13-1	Mechanisch loonwerk	Henry Kok	Machieveiligheid
85	28-1	Mechanisch loonwerk	Henry Kok	Machieveiligheid
86	7-1	Mechanisch loonwerk	Henry Kok	Machieveiligheid
87	12-1	Mechanisch loonwerk	Henry Kok	Machieveiligheid
88	15-1	Mechanisch loonwerk	Henry Kok	Machieveiligheid
89	9-4	Mechanisch loonwerk	Iris Voorbergen	Werken In Balans/Werken aan Morgen
90	10-3	Mechanisch loonwerk	Kees van Schanke	Machieveiligheid

	Datum	Sector	Stigamedewerker	Onderwerp
91	16-1	Mechanisch loonwerk	Kees van Schanke	Machineveiligheid
92	11-2	Mechanisch loonwerk	Marcel van Diepen	Bestrijdingsmiddelen
93	23-3	Mechanisch loonwerk	Marieke van Esveld	Werken aan Morgen
94	27-11	Mechanisch loonwerk	Mirjam de Groot	Duurzame inzetbaarheid
95	20-11	Mechanisch loonwerk	Mirjam de Groot	Duurzame inzetbaarheid
96	2-2	Mechanisch loonwerk	Peter Bredius	Machineveiligheid
97	12-11	Mechanisch loonwerk	Peter Bredius	Werken in verontreinigde grond
98	21-1	Mechanisch loonwerk	Peter Bredius	Machineveiligheid
99	30-3	Mechanisch loonwerk	Sjoek van der Maarl	Machineveiligheid
100	8-1	Mechanisch loonwerk	Sjoek van der Maarl	Machineveiligheid
101	13-1	Mechanisch loonwerk	Ton Joosten	Gewasbescherming
102	9-1	Mechanisch loonwerk	Wim Klaucke	Machineveiligheid
103	6-3	Mechanisch loonwerk	Wim Klaucke	Machineveiligheid
104	16-1	Mechanisch loonwerk	Wim Klaucke	Machineveiligheid
105	23-2	Mechanisch loonwerk	Wim Klaucke	Veiligheid op het bedrijf
106	23-2	Ondernemende vrouwen	Ton Joosten	Ziekteverzuimbeleid en tools
107	14-10	Melkveehouderij	Peter Bredius	Veiligheid en gezondheid
108	19-5	Overig	Henry Kok	Preventie tekenbeten
109	21-4	Overig	Kees van Schanke	Veiligheid op de werkvloer
110	10-6	Overige	Mirjam de Groot	Duurzame inzetbaarheid
111	22-5	Paardenhouderij	Kees van Schanke	Arbowetgeving (Ondernemersdag)
112	27-5	Pluimvee	Marieke van Esveld	Stof en lichamelijke belasting (agr. onderwijs)
113	11-3	Pluimvee	Adri van Kooten	Risico-inventarisatie en arbocatalogus
114	5-11	SAZAS	Iris Voorbergen	Voeren van verzuimgesprekken
115	8-10	Verzuimmanagement	Iris Voorbergen	Verzuimmanagement
116	11-12	Waterschappen	Mirjam de Groot	Biologische agentia, ziekte van Weil, Lyme
117	11-12	Waterschappen	Mirjam de Groot	Biologische agentia, ziekte van Weil, Lyme
118	25-11	Waterschappen	Mirjam de Groot	Tekenbeten en de ziekte van Lyme
119	25-11	Waterschappen	Mirjam de Groot	Tekenbeten en de ziekte van Lyme
120	23-9	Werken aan Morgen	Iris Voorbergen	Duurzame inzetbaarheid
121	17-9	Werken aan Morgen	Iris Voorbergen	Duurzame inzetbaarheid
122	17-11	Zorgboerderijen	Kees van Schanke	Arbowetgeving algemeen, veiligheid, RI&E
123	20-2	Zorgboerderijen	Wim Klaucke	Veiligheid in en rond de zorgboerderij